Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

DT Ontheffing
WP LP284
-5 APR. 2016
PB RUI
DOC

Gemeente Tilburg
College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 90155
5000 LH TILBURG

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Postbus 40225
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190014766486

Kenmerk
FF/75C/2014/0525.toek.bl

Bijlagen
2

Datum 24 maart 2016
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte College,

Naar aanleiding van uw verzoek van 15 december 2014 en de aanvullingen hierop van 27 maart 2015, 11 juni 2015, 17 september 2015 en 2 oktober 2015, geregistreerd onder aanvraagnummer 5190014766486, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op het toestaan van toekomstige werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en (bestendig) beheer en onderhoud in de oude stad van Tilburg. Het soortenmanagementplan en de bijbehorende ontheffing zal worden toegepast door de gemeente Tilburg en iedereen die namens de gemeente werkzaamheden uitvoert in de oude stad waarbij werkzaamheden aan bestaande gebouwen of aan de openbare ruimte plaatsvinden. Hierdoor vallen alle initiatieven (van gemeente en derden) onder de werking van het soortenmanagementplan en onderhavige ontheffing, tenzij men er bewust voor kiest hiervan af te wijken. Bij afwijken van het soortenmanagementplan kan geen gebruik worden gemaakt van deze ontheffing en kan het nodig zijn voor een initiatiefnemer een afzonderlijke ontheffing aan te vragen.

De werkzaamheden hebben betrekking op alle mogelijke ingrepen die in stedelijk gebied kunnen plaatsvinden, zoals (bestendig) beheer en onderhoud van de openbare ruimte (uitgezonderd onderhoud van het stedelijk groen), kleine en grootschalige renovatie en herinrichting, (na)isolatie van gebouwen en woonblokken. Ruimtelijke ingrepen in groen en waterpartijen vallen wel binnen de reikwijdte van het soortenmanagementplan en de ontheffing.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*). Behoud van de gunstige staat van instandhouding van planten is maatwerk en valt buiten het kader van het soortenmanagementplan en de ontheffing.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De gierzwaluw en de huismus zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich nesten, kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. Van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn tijdens de inventarisatie uitgevoerd in 2013, meerdere verblijfplaatsen vastgesteld verspreid binnen het plangebied. Van de gewone grootoorvleermuis zijn twee verblijfplaatsen vastgesteld binnen het plangebied. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes/migratieroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken is een soortenmanagementplan opgesteld waarin u maatregelen voorstelt. Deze maatregelen worden beschreven in paragraaf 3.3 en hoofdstuk 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Soortenmanagementplan Oude Stad Tilburg" van 2 december 2014. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis. Door mitigatie en (buffer)compensatie zal er voor worden gezorgd dat iedere vastgestelde vaste rust- en verblijfplaats ruim van te voren een geschikt alternatief heeft. Doordat de benodigde mitigerende maatregelen leidend zijn in de nieuwe ontwikkelingen kan de functionaliteit beter gewaarborgd worden. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de aanwezige groenstructuur waardoor foerageergebieden en vliegroutes functioneel blijven. Bij aanwezigheid van kraamverblijven wordt tevens rekening gehouden met de minimale foerageerafstand van de betreffende vleermuissoort. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats blijft daarmee gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de ruimtelijke ontwikkelingen en daarmee samenhangende werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis verstoord. Immers, de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis worden gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken of zich aan te passen aan de nieuwe situatie.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis wel in de omgeving aanwezig blijven komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De functionaliteit van het aantal vastgestelde aanwezige voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van de beseffende vleermuizen blijft te allen tijde gegarandeerd. Daarnaast wordt er gewerkt buiten de kwetsbare perioden en vindt er overcompensatie plaats waardoor te allen tijde geschikte vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Gierzwaluw en huismus
Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de gierzwaluw en de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soorten.

De gierzwaluw en de huismus zijn in het plangebied aangetroffen. Binnen de oude stad Tilburg komen de gierzwaluw en de huismus verspreid voor. Beide soorten zijn gebouwbewonende soorten die binnen het plangebied van de oude stad Tilburg gebouwen gebruiken als nestplaats. De gierzwaluw komt naar Nederland om te broeden, waarbij de gierzwaluw jaarlijks gebruikt maakt van hetzelfde nest.

Er zijn verspreid binnen het plangebied 132 nesten van de gierzwaluw vastgesteld. Omdat de gierzwaluw hoog in de lucht foerageer zal het plangebied niet gebruikt worden als foerageergebied door de gierzwaluw.

De huismus verblijft jaarrond in Nederland en zal het plangebied zowel gebruiken als nestplaats als foerageergebied. Binnen het plangebied zijn 1324 territoria van de huismus vastgesteld. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen nest- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken is een soortenmanagementplan opgesteld waarin u maatregelen voorstelt. Deze maatregelen worden beschreven in paragraaf 3.1, 3.2 en hoofdstuk 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Soortenmanagementplan Oude Stad Tilburg" van 2 december 2014. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de nest- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de gierzwaluw en de huismus. Door mitigatie en (buffer)compensatie zal er voor worden gezorgd dat iedere vaste rust- en verblijfplaats ruim van te voren één of meerdere geschikte alternatieven heeft. De functionaliteit van de nest- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus blijft hierdoor gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door het realiseren van de ruimtelijke ontwikkelingen en daarmee samenhangende werkzaamheden nest- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gierzwaluw en de huismus verstoord. Immers, de gierzwaluw en de huismus wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken of doordat ze zich aan de nieuwe situatie moeten aanpassen. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de gierzwaluw en huismus derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de gierzwaluw en de huismus wel in de omgeving aanwezig blijven gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

De gierzwaluw en de huismus komen verspreid voor binnen (en in de directe omgeving) het plangebied van de Oude Stad Tilburg. Binnen het plangebied wordt gezorgd voor voldoende geschikte nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen voor de gierzwaluw en de huismus. Per wijkdeel is een minimum aan te mitigeren nestgelegenheden vastgelegd voor de gierzwaluw en de huismus. Voor de huismus wordt aanvullend blijvend voorzien in voldoende foerageergebied, schuilmogelijkheden, badderplaatsen en drinkvoorzieningen.

De gunstige staat van instandhouding van de gierzwaluw en de huismus komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Belang van de ingreep
U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

De belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' zijn van toepassing op uw project.

De bescherming van flora en fauna
De aanvraag is gebaseerd op de "generieke aanpak", een nieuwe denk- en werkwijze waarbij soortbescherming en ruimtelijke ontwikkeling hand in hand gaan. Bij de gebiedsontwikkelingen worden preventief, vooruitlopend op de ontwikkelingen, nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd. Het voordeel van een generieke aanpak is dat tijdig met mitigatie begonnen kan worden, waardoor nieuw leefgebied of alternatieve verblijfplaatsen voldoende zijn ontwikkeld voordat de ruimtelijke ingrepen plaatsvinden. Daarnaast wordt er op sommige punten getracht de situatie te verbeteren voor lokale populaties, door verbindingen tussen geïsoleerde gebieden te realiseren, waardoor uitwisseling tussen populaties op termijn mogelijk wordt.

Volksgezondheid of openbare veiligheid
Ontheffing is gevraagd voor alle ruimtelijke ingrepen binnen het plangebied van de Oude stad Tilburg. Een deel van deze ingrepen zullen plaatsvinden om woningen met een gebrekkige technische staat qua geluids- en warmte isolatie, vochtproblemen en ergonomie te vernieuwen, waardoor een beter binnenklimaat zal ontstaan wat ten gunste is van de volksgezondheid. In enkele situaties zullen ruimtelijke ingrepen plaatsvinden, omdat de openbare veiligheid in het geding is, zoals bijvoorbeeld het aanbrengen van verlichting en het herinrichten van donkere deelgebieden in een wijk.

Dwingende reden van groot openbaar belang
Het afbreken en vernieuwen van woningen in het plangebied zal plaats vinden vanwege de gebrekkige staat qua geluids- en warmte isolatie en het ontbreken van economische rendabele mogelijkheden om deze woningen te renoveren tot een kwaliteit die aan de moderne maatstaven voldoet.

Het afbreken van woningen binnen het plangebied zal gebeuren ten behoeve van inbreiding, omdat er vanuit het openbaar belang dringend behoefte is aan meer woonruimte. Daarnaast kan dat ook zijn vanwege de aanwezige gebrekkige technische staat.

Werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling
Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring die afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Vogelrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus.

<u>Andere bevredigende oplossing</u>
Door te werken volgens het soortenmanagementplan en de aan te ontheffing verbonden voorwaarden zijn er geen betere alternatieven. Werkzaamheden aan gebouwen zullen op een dusdanige wijze uitgevoerd worden dat er geen nest- of voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soorten (definitief) verloren gaan. Per stadswijk wordt blijvend voorzien in voldoende nest- of voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen om de aanwezige populatie in stand te kunnen houden. Sloop van gebouwen vindt plaats op plaatsen waar in de huidige situatie al gebouwen staan. Vaste rust- en verblijfplaatsen die door de sloop verloren gaan worden gecompenseerd in de te realiseren nieuwbouw. Hierdoor blijven het aantal aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen in stand gehouden. Bij veranderingen in het openbaar groen of de openbare ruimte zullen bestaande aanwezige structuren en elementen die belangrijk zijn als foerageergebied of vliegroute behouden blijven.

Daarnaast zal ingezet worden op versterking van de groenstructuur binnen het plangebied van de Oude Stad Tilburg. De gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) ligt niet geheel vast, maar door te werken volgens de gestelde voorwaarden wordt schade aan de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, gierzwaluw en de huismus zoveel mogelijk voorkomen.

Zorgplicht
Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Onze referentie
aanvraagnummer
5190014766486

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Hoogachtend,

Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van het college van Burgemeester & Wethouders op 15 december 2014, namens de Gemeente Tilburg en de aanvullingen hierop van 27 maart 2015, 11 juni 2015, 17 september 2015 en 2 oktober 2015

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris[1] van Economische Zaken hierbij aan:

Naam:	Gemeente Tilburg (hierna: ontheffinghouder)
Adres:	Stadhuisplein 130
Postcode en woonplaats:	5038 TC TILBURG

Ontheffing **5190014766486** voor het tijdvak van: 24 maart 2016 tot en met 13 maart 2021

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Gebiedsgerichte ontheffing Oude Stad Tilburg Gebouwbewonende vogels en vleermuizen', gelegen in de gemeente Tilburg. Het plangebied wordt globaal begrenst door het Wilhelminakanaal in het noorden en oosten van de stad, de A58 in het zuiden en de bosgebieden van de Blaak, de Warande en het Wandelbos in het westen, één en ander zoals is weergegeven in figuur 1.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Soortenmanagementplan Oude stad Tilburg' van 2 december 2014.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

[1] Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Specifieke voorschriften

6. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, te voldoen aan de randvoorwaarden en de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de hoofdstukken 3 en 4 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Soortenmanagementplan Oude Stad Tilburg" van 2 december 2014. (bijlage 2 bij dit besluit).
7. U dient tijdig de verblijfplaatsen van de bij de omgevingscheck aangetroffen soort(en) buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort(en) te verwijderen of ontoegankelijk te maken.
8. Bij werkzaamheden waarbij op meerdere locaties wordt gewerkt en op meerdere locaties sprake is van aanwezigheid van nesten, voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten, dienen de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd te worden zodanig dat er voldoende geschikte nesten, voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig blijven.

Vleermuizen

9. Door middel van de volgende maatregelen dient u op de lange termijn de aanwezige populatie van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis in stand te houden:
    a. Het voorkomen van sterfte van individuen bij werken aan winter- en kraamverblijven en bij grootschalige werkzaamheden in paargebieden door te werken buiten de perioden dat deze verblijven in gebruik zijn.
    b. Het voorkomen van sterfte en grootschalige aantasting van verblijfplaatsen als gevolg van grootschalige sloop, renovatie of na-isolatie.
    c. Instandhouden/beschermen van het aanbod aan kraamverblijven en massa winterverblijfplaatsen. Bij gebouwen die geschikt kunnen zijn als massawinterverblijf (zoals kerken, scholen, kantoren, wooncomplexen, e.d.) dient aanvullend onderzoek plaats te vinden om de functie van massawinterverblijf uit te kunnen sluiten.
    d. Realiseren van nieuwe verblijfplaatsen bij nieuwbouwprojecten en renovatiewerkzaamheden.
    e. Instandhouden en verbeteren van vliegroutes naar geschikte foerageergebieden zowel in de stad als net buiten de stad. Hierbij dient u rekening te houden met de passeerbaarheid van wegen en kruisingen op bestaande vliegroutes.
    f. Instandhouden en verbeteren van foerageergebieden in en om de stad.
10. U dient er voor te zorgen dat maatregelen die worden uitgevoerd ter bescherming van de vleermuizen en de aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen bij renovatie en na-isolatie worden uitgevoerd aan hetzelfde gebouw als waarin de vaste rust- en verblijfplaats is vastgesteld.
11. Werkzaamheden aan gebouwen waarin vleermuizen aanwezig zijn dienen buiten de kwetsbare kraam- en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis plaats te vinden. Sloop van gebouwen kan in de kwetsbare periode plaatsvinden wanneer zeker is dat er geen individuen in het gebouw aanwezig zijn. Dit dient te worden vastgesteld door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
12. Bij het aantasten van een massawinterverblijfplaats dient u 4 weken voorafgaande aan het verwijderen/ontmantelen van de verblijfplaats een melding te maken bij het bevoegd gezag.
13. U dient er bij kraamverblijven van de gewone dwergvleermuis voor te zorgen dat er binnen 2 km voldoende foerageergebied aanwezig blijft voor de aanwezige populatie. Voor de laatvlieger geldt hier een afstand van maximaal 1 tot 5 km.

Voor de gewone grootoorvleermuis dient een afstand van maximaal 0,5 tot 1 km aangehouden te worden. Hier dient ook rekening mee gehouden te worden bij het realiseren van nieuwe kraamverblijfplaatsen.

14. De aanwezige kraamverblijven van de laatvlieger dienen te worden behouden. Wanneer dit niet mogelijk is, zal dit onderbouwd moeten worden in het logboek en dient ingezet te worden op voldoende aanbod van nieuwe kraamverblijfplaatsen voor de laatvlieger.

Gierzwaluw

15. U dient bij werkzaamheden aan oude gebouwen, zoals kerken en monumentale panden, ruimten geschikt als nestplaats voor de gierzwaluw toegankelijk te houden. Hierbij kan uitgegaan worden van het toegankelijk houden van de ruimte tussen boeidelen en dakpannen of het maken van sleuven in gootbekistingen.
16. Door middel van de volgende maatregelen dient u op de lange termijn voldoende aanbod van nestgelegenheden voor de gierzwaluw in stand te houden:
    a. Het vrij toegankelijk maken/houden van de ruimte achter nok- en gevelpannen. Wanneer de pannen goed sluiten kan ruimte gecreëerd worden door een stukje uit de gevelpannen te verwijderen.
    b. Het plaatsen van gierzwaluwpannen op zeer steile daken (>45 graden) op het noorden of oosten.
    c. Het toegankelijk maken/houden van ruimte onder dakgoten of loodslabben.
    d. Nestplaatsen zo veel als mogelijk op kopgevels realiseren.
    e. Neststenen voor gierzwaluwen op de noord- of oostzijde inmetselen in de gevel of aan de buitenkant van de gevel plaatsen. Houten nestkasten zijn niet geschikt als permanente vaste rust- of verblijfplaats en dienen dan ook als tijdelijke maatregel.
17. U dient meerdere nestplaatsen in hetzelfde gebouw of op andere wijze dicht bij elkaar te plaatsen en binnen een afstand van 100 à 200 meter in de directe omgeving van de bestaande nestplaatsen.
18. Nestplaatsen dienen op minimaal drie meter hoogte te worden geplaatst, niet te heet worden (in de zon), een vrije invliegruimte te hebben en te worden geplaatst in clusters.
19. Wanneer uit de omgevingscheck blijkt dat er in gebouwen met platte daken of andere gebouwen waar voorheen geen nestlocaties van de gierzwaluw zijn vastgesteld of verwacht worden toch nestlocaties van gierzwaluw aanwezig zijn dienen aanvullend mitigerende maatregelen te uitgevoerd. De aanvullende mitigerende maatregelen dienen te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de gierzwaluw.
20. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode van de gierzwaluw. Deze loopt globaal van mei tot half juli. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de soort

Huismus

21. Door middel van de volgende maatregelen dient u op de lange termijn voldoende aanbod van nestgelegenheden voor de huismus in stand te houden:
    a. Het toegankelijk maken/houden van de onderste dakpannenrijen van woonhuizen.
    b. Bij dakisolatie dient aangebrachte vogelschroot een rij naar boven geplaatst te worden, zodat de onderste dakpannen bereikbaar worden/blijven. Of er dient een mussenvide geplaatst te worden.

22. U dient bij het (her)inrichten en het beheer en onderhoud van openbaar groen rekening te houden met de aanwezigheid van huismussen door het bieden van hagen of heggen die jaarrond dekking bieden, extensief beheerde delen met voldoende onkruiden, het gebruik van inheemse boom- en plantensoorten, aanwezigheid van mul zand geschikt voor stofbaden voor de huismus en de aanwezigheid van water.
23. De geschiktheid van stadswijken dient te worden vergroot door bijvoorbeeld het handhaven van overhoekjes of braakliggende terreinen met onkruiden, bermen langs wegen en fietspaden niet te vaak te maaien zodat zaden en bloemen beschikbaar zijn en te voorkomen dat er veel hoge bomen ontstaan in wijken waar de huismus zijn territorium heeft.
24. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare broed- en winterperiode van de huismus. Per jaar en per broedpaar kan deze periode zowel eerder als later beginnen en eindigen. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor de uitvoering van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de huismus.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

25. Voorafgaand aan de start van werkzaamheden aan gebouwen dient een omgevingscheck uitgevoerd te worden op aanwezigheid van beschermde soorten. Bij aantreffen van beschermde soorten dienen passende maatregelen te worden getroffen.
26. Voorafgaande aan sloopwerkzaamheden aan gebouwen dient voorkomen te worden dat exemplaren van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, gierzwaluw, huismus, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis worden verwond of gedood door het gebouw voorafgaande aan de werkzaamheden, maar buiten de kwetsbare perioden, onaantrekkelijk te maken als verblijfplaats voor de soorten. De aanwezige exemplaren van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, gierzwaluw, huismus, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis dienen op eigen kracht het gebouw te kunnen verlaten.

Overige voorschriften

27. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
28. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
29. U dient een logboek aan te leggen waarin wordt vastgelegd wanneer waar ingrepen hebben plaatsgevonden en welke mitigerende maatregelen zijn getroffen en waar deze maatregelen zijn uitgevoerd. Uit de gegevens moet duidelijk blijken om wat voor soort verblijfplaats het gaat en welke soorten het betreft.
30. Naast het bijhouden van het logboek dient er jaarlijks gemonitord te worden. Aan de hand hiervan dient een duidelijk beeld te worden verkregen van de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten. Duidelijk moet zijn of bestaande nesten, voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen in dezelfde mate gebruikt worden en of nieuw aangeboden tijdelijke en/of permanente verblijfplaatsen voldoende functioneren en in welke mate. Aan de hand van de monitoringsgegevens moeten uitspraken gedaan kunnen worden over de populatiegrootte en/of gunstige staat van instandhouding.
31. Bovenstaande punten onder voorwaarde 30 dienen te worden uitgewerkt in een concreet monitoringsplan dat drie maanden na de ontheffingverlening ter goedkeuring aangeboden dient te worden bij het bevoegd gezag.

32. Het logboek en het monitoringsrapport met de monitoringsgegevens dienen jaarlijks in de maand maart ter beoordeling aan het bevoegd gezag te worden aangeleverd.
33. Na vier jaar dient er een tussentijdse evaluatie plaats te vinden met het bevoegd gezag waarin bezien wordt of de ontheffing dan wel het soortenmanagementplan aanscherping behoeft in de maatregelen en/of dat het soortenmanagementplan aansluit bij de uitgevoerde ruimtelijke ontwikkelingen. Aan de hand van de evaluatie kan in overleg met het bevoegd gezag besloten worden een verlengingsverzoek in te dienen.
34. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
35. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 40225, 8004 DE Zwolle.

Den Haag,

Hoogachtend,

Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken